

Slovenski dom

Štev. 69.

V Ljubljani, petek 24. marca 1939.

Leto IV

Posveti v Londonu naglo napredujejo

Za prihodnji teden napovedujejo sestanek vojaških strokovnjakov vseh držav, ki bodo vstopile v blok „protinapadalnih držav“

London, 24. marca. o. V tukajšnjih političnih krogih smatrajo kot zelo verjetno, da bo že prihodnji teden v Londonu sklicana konferenca treh ali štirih velesil. Napetost v Evropi je takšna, da terja nagel postopek in hitro opredelitev do dogodkov. Angleška javnost brez izjeme pozdravlja načrt svoje vlade.

Iz vladnih razgovorov med Chamberlainom, Halifaxom in Bonnetom sledi, da je nastopil prvi čas za sklicanje konference „protinapadalnih“ držav. Nekateri tudi mislijo, da bo angleška vlada pospešila postopek s tem, da bi sklicanje konference nadomestila s posveti s prizadetimi evropskimi državami v tistem času, v katerem bi se mogle dovršiti vse priprave za takšno konferenco. Konferenca zahteva namreč daljših priprav, ker se je treba izogniti morebitnemu neuspehu, ki bi ga konferenca utegnila imeti. Mislijo, da bi mogla konferenca z večjo gotovostjo odstraniti nesporazume in težave, ki se sicer pojavljajo pri pogajanjih na diplomatski način.

Čisto gotovo pa je, da bo imela ta konferenca v prvi vrsti vojaški značaj in šele za tem politični. Zastopnike vabljenih držav bodo spremljali številni vojaški strokovnjaki, ki bodo imeli polnomočja, da bodo lahko v imenu svojih držav sprejeli čisto določeno vojaško obvezo.

Pariz, 24. marca. o. Na sestankih med francoskim zunanjim ministrom Bonnetom in med angleškimi državniki v Londonu, se je doseglo soglasje v sledečih točkah:

Vsi dominioni so soglasni z Londonom. Francija je v celoti odobrila pripravljeno skupno izjavo, ki daje kolektivno garancijo za vzhodne meje. Verjetno je, da bo to odobrila tudi Sovjetska Rusija. Odgovor Poljske pričakujejo v pričetku prihodnjega meseca, ko bo Beck obiskal London. Načrt te konference določa tudi sestanek voja-

ških strokovnjakov. Dalje naglašajo poročila iz Londona, da se je med velesilami dosegel popoln sporazum glede stališča, ki ga bodo te velesile zavzele do Rumunije. Zdi se, da je izven vsakega dvoma pomoč, ki jo bosta London in Pariz nudila Rumuniji v primeru potrebe.

Pariz, 24. marca. m. Dobro obveščeni krogi zatrjujejo, da bo predsednik francoske vlade Daladier v ponedeljek imel po radiu velik govor, v katerem bo pojasnil položaj po dogodkih, ki so se odigrali zadnje dni v Srednji Evropi.

Nemčija bo ščitila nedotakljivost slovaškega ozemlja

Kljub temu meni o v Budimpešti, da bo Madžarska dobila kos vzhodne Slovaške

Bratislava, 24. mar. o. Včeraj je bila v Berlinu podpisana med Nemčijo in svobodno Slovaško pogodba o zaščiti Slovaške. Slovaška pride pod zaščito Nemčije, s čimer prevzema Nemčija zaščito slovaške politične neodvisnosti in čuvanje nedotakljivosti ozemlja slovaške države. Za izpolnitev obvez, ki izhajajo iz te pogodbe, ima nemška vojska pravico zasesti vojaške naprave v predelu med zahodno slovaško mejo in na vzhodnem poboju Malih in Belih Karpatov ter gorovja Javornik. Te nemške čete bodo prejemale življenjske potrebščine iz Nemčije, vendar ji zato ne bo treba plačevati nobenih carin. Dalje bo slovaška vlada organizirala s pomočjo Nemčije lastno vojsko, a v zunanji politiki bo hodila po potih, kakor ji bo narekovala Nemčija.

Pogodba stopi takoj v veljavo in bo veljala 25 let.

Slovaška vlada bo potemtakem lahko imela svoje diplomatske zastopnike v vseh drugih državah.

Bratislava, 24. marca. o. Slovaški krogi zaničujejo vesti, da je slovaška vlada apelirala na nemško vlado, v kateri je prosila za pomoč proti madžarskim četam, ki so napadle slovaško ozemlje. Nadalje zanikajo ti krogi, da so madžarske čete zasedle Fekisovec in Michalovec, pač pa trdijo, da je položaj nejasen v bližini Kalna in Zostoka. Tudi ne potrjujejo vesti, da bi prišlo v tem delu do kakšnih resnih spopadov. Nasprotno tem vestem pa nemški krogi zatrjujejo, da so madžarske čete zavzele več vasi v zapadni Slovaški, med katerimi so tudi Zostoka in Fekisovec. Zaradi teh dogodkov je sredi slovaške vlade posvetovalja in poslala oster protest madžarski vladi.

Budimpešta, 24. marca. m. Uradno poročajo: Vlada v Bratislavi je poslala protestno noto mad-

žarskemu zunanjemu ministru zaradi tega, ker so madžarske čete prekršile karpatsko ukrajinsko mejo in vdrlje na Slovaško. Grof Czaky je odgovoril slovaškemu zunanjemu ministru ter mu obljubil, da bo uvedel nujno preiskavo. O rezultatih te preiskave bo nato slovaška vlada takoj obveščena. Madžarski zunanji minister je opozoril vlado v Bratislavi tudi na to, da vzhodna slovaška meja še ni bilo čisto jasno določena in da je mogoče, da je zaradi tega prišlo do nekaterih krajevnih spopadov med madžarskim in slovaškim vojaštvom. Toda v nobenem primeru ne mora biti govora o vojaških operacijah ter so zaradi tega trditve nekaterih tujih agencij, češ da so madžarske čete vdrlje v vzhodno Slovaško na pobudo Nemčije ali pa ob njenem tišem odobranju, navadna laž, katerih namen je prozoren.

Madžarska dobi kos Slovaške?

Budimpešta, 24. marca. m. V tukajšnjih diplomatskih krogih kroži vest, da je že gotovo, da bo Slovaška morala odstopiti Madžarski pokrajino široko 25 km v bližini Užhoroda, kamor so včeraj na treh mestih udrlje madžarske čete.

Slovaki in Madžari so se že udarili

Bratislava, 24. marca. AA. (Havas.) Slovaške čete so po uradnem poročilu dale močan odpor madžarskim četam. Madžarska letala so letela zelo nizko ter streljala na slovaške čete s strojnimi. Slovaška letala so se istotako dvignila ter napadla dva madžarska bataljona. Slovaški letalci so izjavili, da so videli mrtve in ranjene madžarske vojake.

Po podpisu romunsko-nemške trgovske pogodbe:

Nemški kapital bo izdatneje soudeležen pri izrabi romunskih naravnih bogastev

Bukarešta, 23. marca. AA. DNB: Po pogajanjih, ki so potekla v prijateljskem duhu, je bil danes tu podpisan nemško-romunski sporazum, ki bo služil za podlago ureditvi medsebojnih gospodarskih odnosov. Sporočilo, ki je bilo izdano o priliki sklenitve tega sporazuma, pravi, da sta nemška in romunska vlada dosegli sporazum glede na dejstvo, da romunsko gospodarstvo nudi široke možnosti za razvoj. Nemčija je pripravljena po tem novem sporazumu staviti Romuniji na razpolago svoje izkustvo na polju kmetijstva in gospodarstva ter ji nabaviti potrebne industrijske proizvode. Nemčija in Romunija sta podpisali pogodbo z namenom, da se poglobijo gospodarski odnosi med obema državama. Pogodba predvideva izdelavo nafta, ki naj bi bil izveden v več letih in s katerim bi se izpolnile trgovinske pogodbe, ki so bile že prej sklenjene med Nemčijo in Romunijo. Ta načrt je zasnovan na potrebah nemškega uvoza, na možnosti razvoja romunske proizvodnje in na notranjih potrebah romunskega gospodarstva. Računali bodo tudi na odnose, ki glede izvoza obstoje med Romunijo in ostalimi državami. Gospodarski načrt temelji predvsem na romunskem kmetijstvu. V tem smislu se bo povečala proizvodnja živalske krmne, semen in rastlin, ki se uporabljajo v tekstilni industriji. Prav tako računajo pri tem na razvoj romunskega gozdnega gospodarstva. Načrt določa preskrbovanje romunskih rudarskih podjetij s stroji in napravami. Ustanovljene bodo nemško-romunske družbe za izrabo bakra in pirita v Dobrudži, kromske rude v romunskem Banatu in mangana v krajih Vatra, Dorna in Broste. Začela se bo industrija aluminija ter eksploatacija boksita. Ustanovljena naj bi bila romunska družba za izkoriščanje mineralnega olja in za izvedbo programa, po katerem bi na več krajih navrtali zemljo, da se preprajo, če ni tod v zemskih plasteh kaj rude, ki bi se dala izkoristiti. Načrt določa tudi koncentracijo na polju industrije. Ustanovljeni naj bi bili svobodni pasovi, v katerih naj bi nastala nova industrijska in trgovska podjetja, kakor tudi splošna skladišča in naprave, namenjene za nemško plovbo. Poleg tega določa načrt preskrbo z vojnima materialom, vojaško opremo za vojno mornarico ter vojno letalstvo kakor tudi za ustanovitev podjetij, ki bodo splošno koristna.

Sporazum bo veljal do 31. marca 1944. Če ne bo odpovedan leto dni pred tem datumom, bo podaljšan na nedoločen čas.

Bukarešta, 24. marca. m. Zunanji minister Gafencu je podal sredi časnika uradno izjavo, v kateri je poleg drugega dejal tole:

»Podpis gospodarskega sporazuma med Nemčijo in Romunijo je od strani Romunije znova dokazal, kako je sporazumu naklonjena, dokazal pa je tudi njeno pripravljenost, da se okrepi svetovni mir. Gospodarska pogajanja z Nemčijo, ki so privedla do sklenitve tega sporazuma, so se pričela že meseca decembra lanskega leta ter so potekala v duhu popolnega sporazumevanja in prijateljstva. S tem sporazumom želi Romunija v velikih potezah uresničiti gospodarsko sodelovanje samo zato, da ustreže osnovnim zahtevam gospodarskih interesov Romunije in Nemčije, ki se izpopolnjujejo in ki so bile vedno izredno važne.«

Končno je minister Gafencu izjavil, da je Romunija pripravljena preuči vse možnosti za sklenitev podobnih sporazumov tudi z drugimi državami.

Tudi senat sprejel državni proračun

Dragiša Cvetkovič: „Živiljenjska korist vseh nas, Srbov, Hrvatov in Slovencev nam nujno nalaga, da najdemo čimprej pravično rešitev“

Belgrad, 24. marca. m. Sredi je bil v senatu s 45 glasovi končno sprejet državni proračun in finančni zakon, ki bo v smislu ustavnih določb stopil v veljavo s 1. aprilom, prej pa bo predložen še v podpis kraljevskemu namestništvu.

Pri včerajšnjih podrobnih razpravi o proračunskem predlogu za notranje ministrstvo je spregovoril tudi predsednik vlade Dragiša Cvetkovič ter poudaril tole:

Gospodje! Vladna izjava in poročilo, ki sem ga dal v narodni skupščini, ter naposled oni govor, ki sem ga imel v narodni skupščini, mislim, da so zadostno in odločno ter jasno podali naznanje kr. vlade o tem najbolj perečem notranjem problemu, o sporazumu s Hrvati.

Tem izjavam ne bi imel ničesar dodati, ne vzeti. Mislim, da ni danes v tej državi niti enega činitelja več, naj že pripada levici ali desnici, ki bi se ne bil jasno in odločno izrekel, da je vprašanje sporazuma prvenstveno in najvažnejše vprašanje naše notranje politike in da je to vprašanje treba urediti sporazumno z vsemi prizadetimi stranmi. Mislim, da ni potrebno kaj več govoriti o tem vprašanju in o mnogih momentih iz preteklosti ter o momentih, ki so prišli neposredno pred prihodom te vlade. Potrebno je, da se vse tisto, kar smo rekli, in vse tisto, o čemer se ne prestanemo govoriti na obeh straneh, uresničimo.

Vesti 24. marca

Kralj Hedžasa Ibn Saud je izjavil, da je pripravljen priključiti svojo državo Iraku. To je v zvezi z zadnjimi dogodki v Kovejtu, kjer je prišlo do resnih incidentov.

Poročil o zločinih madžarskih čet v Podkarpatski Rusiji se z vso silo otepajo Madžari. Trdijo prav nasprotno, da prebivalstvo v Karpatski Ukraini z radostjo in navdušenjem sprejema madžarske čete, ker ve, da jim prinašajo svobodo.

Ameriška vlada je z obžalovanjem vzela na znanje sporočilo litavske vlade, da je Litva prostovoljno odstopila Memel Nemčiji. Ameriške oblasti so nato takoj odredile, da veljajo odsej povišanje carinske tarife tudi za vse nemško blago, ki prihaja iz Memela.

Slavnostno večerjo na čast predsednika francoske republike je včeraj priredil v zunanem ministrstvu lord Halifax. Večerje sta se udeležila tudi angleški kralj in kraljica, dalje kraljica mati Mary in okrog 300 gostov iz najodličnejše angleške družbe.

Angleški minister za prekomorsko trgovino Hudson je včeraj obiskal sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Litvinova, trgovskega komisarja Mihojana in Litvinovega pomočnika Potemkina. Uradna pogajanja pa se bodo začela v soboto.

Skodove tovarne bodo

Romuniji dobavljale še naprej

Bukarešta, 24. marca. m. Nemški poslanik v Bukarešti je sredi izročil romunski vladi uradno noto svoje vlade, v kateri Nemčija obvešča Romunijo, da se bodo vse pogodbe o pošiljanju orožja in municije sklenjene med Romunijo in češkoslovaškimi orožarnami, v celoti izvedle. Istočasno je nemška vlada obvestila romunsko vlado, da bodo topovi, strojnice in municija, ki je že gotova, poslali v najkrajšem času v Romunijo ter da je prva pošiljka 30 vagonov že na poti.

Dve leti prijateljske pogodbe med Jugoslavijo in Italijo

Belgrad, 24. marca. m. Jutri, 25. marca bo druga obletnica podpisa prijateljskega sporazuma med Jugoslavijo in Italijo. Pri tej priliki bo imel preko kratkovalovne radijske postaje najprej v italijanski, nato pa v srbski predavanje bivši opolnomočeni minister Bakotič. V proslavo druge obletnice podpisa jugoslovansko-italijanskega sporazuma bo tudi cela vrsta kulturnih prireditev. Tako bodo slavnostne predstave v ljubljanskem, zagrebškem in belgradskem gledališču, na radiu pa bo koncert jugoslovanskih in italijanskih skladateljev. Jutri bo priredil zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković tudi slavnostno kosilo na čast italijanskemu poslaniku v Belgradu g. Indellu.

Sport v zadnji minuti

Tonyja Galenta, ki se bo konec junija udaril v Newyorke s črncem, svetovnim prvakom v težki boskarski kategoriji Joejem Louisom, je pregledalo pet zdravnikov Newyorške boskarske komisije. Ugotovili so, da je popolnoma zdrav in pri odličnih telesnih močeh.

Nemška nogometna enajstovica, ki bo igrala v Florenci v Italijo, bo morala nastopiti oslabljena. Njena stranska halfa, Kupfer in Kitzinger, sta bila blesirana v tekmah za prvenstvo. Kupfer bo morda še igral, Kitzinger, ki je bil poškodovan na kolenu, pa prav gotovo ne bo mogel nastopiti. Srednja vrsta nemškega moštva bo na ta način morala igrati močno oslabljena, saj je bila prav srednja linija, halfa, na glasu kot izredno enotna.

Everton, znameniti angleški nogometni klub, ne bo šel na turnejo v Nemčijo. To turnejo bi Everton moral pričeti dne 7. maja.

Jose Girones, nekdanji evropski prvak v peresni kategoriji, se bo po lastni izjavi spet začel intenzivno baviti z boksom in se nadeja najboljšemu uspehu.

Angleška nogometna zveza namerava letos odpovedati vse mednarodne tekme na evropski celini. Vpoveš prihajajo tekme z Italijo v Milano, z Jugoslavijo v Belgradu in z Romunijo v Bukarešti. V primeru, če bi ta sklep obveljal, bodo odpovedane tudi tekme profesionalnih klubov.

Vojaški pomen pooblastil francoske vade

Pariz, 24. marca. Zaradi zadnjih dogodkov v Srednji Evropi sta francoska poslanska zbornica in senat dala Daladierovi vladi izredna neomejena pooblastila za pospešitev del pri državni obrambi in pri vsem, kar služi vojaškemu ojačenju Francije. Vlada ima po teh pooblastilih nevezane roke za svoje delo vse do novembra 1939 in lahko do tedaj sklene vse, kar se ji zdi za državo potrebno, ne da bi bila obvezana vprašati prej poslansko zbornico in senat. Ta izredna pooblastila, ki jih v Franciji ni dobila od svetovne vojne nobena vlada, pričajo, da se Francozi zavedajo, kako resen je sedanj položaj za Francijo in za vso Evropo in da je treba z vsemi sredstvi delati za ohranitev miru in sedanjih meja.

Na podlagi teh pooblastil je vlada dobila naravnost diktatorsko oblast in izdala prve zakonske ukrepe, ki se nanašajo na pospešitev dela za državno obrambo in vsebujejo naslednja važna vojaška in vojaško tehnična ter industrijska določila:

1. Pospešitev potrebnih prenosov v francoski vojski in povečanje častniškega zbora, ki mora v najkrajšem času dobiti 500 višjih in 2500 nižjih novih častnikov.
2. Preosnovno v razdelitvi vojne sile po posameznih armadnih poveljstvih, na podlagi česar bo 6. armadno okrožje — ob nemški meji — podvojilo število svojih čet.
3. Vlada lahko zadrži vsak čas pod orožjem vojake, ki so doslužili redni rok in imajo pravico do dopustitve ter lahko vsak čas vpokliče potrebno število rezervistov, ne da bi ji bilo treba razglašati kako delno mobilizacijo.
4. Ojačenje kadra vojnih inženirjev v orožarnah ter omilitve pogojev za sprejem novih inženirjev v vojaško službo.
5. Poostrežen nadzor nad vojaškimi tajnostmi, nad informacijsko ter vohunsko službo, zvišanje kazni za prestopke te vrste.
6. Olajšanje postopka pri razlastitvi civilnega imetja, ki ga država potrebuje za obrambna in vojaška dela.
7. Pospešitev dela v orožarnah in v podjetjih kovinske industrije, kjer imajo odslej naročila za državno obrambo zakonito za jamčeno prednost pred vsemi drugimi naročili.
8. Vlada lahko po potrebi in brez ozira na sedanjo delovno zakonodajo spreminja delovne pogoje v vseh podjetjih, ki delajo za državno obrambo in lahko po potrebi zvišuje delovni čas brez ozira na določila o 40 urnem tedniku.
9. Vlada bo ustanovila vrhovno vodstvo za vse industrije, ki delajo za državno obrambo. To vodstvo bo podrejeno ministrstvu za državno obrambo.
10. Vlada po potrebi lahko mobilizira vse moške, ki so kdaj delali v oborožitvenih industrijskih panogah in jih dodeli posameznim tovarnam.
11. Uvedba novega nadzorstva in reda v raznih avtonomnih pristaniščih (Bordeaux, Havre) in drugih podjetjih, ki so važna za državno obrambo.
12. Uvedba cenzure nad vsemi vestmi, ki se nanašajo na zadeve državne obrambe, kakor jo imajo že po večini evropskih držav, zlasti v Nemčiji in Italiji. Odslej je brezpogojno prepovedano širiti in priobčevati v listih ali po radiu informacije kakršnega koli vojaškega značaja, razen tistih, katere bo objavila vlada sama. Cenzura nad temi vestmi bo podrejena predsedstvu vlade.
13. Vrhovno vodstvo industrij, ki delajo za državno obrambo, dobi značaj ministrstva za oboroževanje in bo vodilo vso proizvodnjo ter samostojno odločalo o kreditih, ki jih bodo posamezna podjetja dobivala iz državnih virov.

8 letna deklica - živa plamenica

Do jutra je prečula pri svoji mrtvi sestrici

Maribor, 23. marca. Strašne smrti je umrla 8 letna Marija Nerat, stanujoča v Mravljakovem mlinu v Vuhredski grabi. Zgorela je pri živem telesu ter je na poslednjih dobljenih opeklin umrla. Nesreča se je pripetila v torek zvečer. Drvar Alojz Nerat, ki stanuje s svojo družinico v omenjenem mlinu, je 18. marca odšel čez mejo v Nemčijo, da bi dobil tam zaposlitve pri drvarskem delu. Iz Dravske doline je namreč sedaj zaposlenih veliko delavcev na oni strani meje pri gozdnih delih. Ker Nerata ni bilo nazaj več dni, je postala njegova žena zaskrbljena, pa je še sama šla za njim čez mejo, da pogleda, kaj je z možem. Doma je pustila svoji dve hčerki, 12 letno Ivanko in 8 letno Marijo. Obe deklici sta si sami kuhali ter nestrno pričakovali matere. V torek zvečer je odšla Ivanka iz hiše na bližnji hrib, da bi videla, če ne prihaja že mati domov. Marija pa je med tem časom kurila v sobi v štedilniku. Naenkrat pa je švignil plamen iz odprtih vrat na štedilniku ter ji je vnel obleko. Dekletce se je prestrašilo, pa je začelo bežati iz hiše proti bližnjemu potoku. Zaradi bežanja pa se je

ognel še bolj razpihal in v hipu ji je bila vsa obleka v plamenih. Tik pred potokom se je ubogo dekletce zaradi silnih bolečin zrušilo na tla. Njena sestra Ivanka je videla strašen prizor, pa je naglo pribežala na pomoč. Zajela je v potoku vodo ter z njo pogasila gorečo obleko na sestri. Nato jo je zanesla v hišo ter položila v posteljo. Mlin leži popolnoma na samem, daleč proč od ljudi, pa Ivanka nikogar ni imela v bližini, ki bi ji bil pomagal. Z mrzlimi obkladki je skušala svoji sestrici lajšati strašne bolečine. Marija je bila strašno opečena, vse telo je bilo ena sama opekline in rana. Ob 2 ponoči pa je nesrečnica poskodbam podlegla. Ko je Ivanka videla, da je sestra mrtva, je čula pri njej do jutra. Zjutraj na vse zgodaj pa se je napolila k svoji stari materi k Sv. Antonu, da ji pove, kaj se je zgodilo. Med tem časom je prišel v mlin tudi želmir Franc Glaser, kateremu se je čudno zdelo, da je v sosednjem stanovanju delavca Nerata vse tiho. Pogledal je skozi vrata, pa je videl na postelji ležečo strašno opečeno otroško telo. — Tragična smrt mlade deklice je vzbudila v vsej okolici sočutje.

Ljubljana od včeraj do danes

Še se je zjasnilo včeraj popoldne, pa ne za dolgo. Pomalem se je uveljavil jug, ki je zamrenil nebo. Davi smo se zbudili v oblačno jutro, ki je bilo sicer nekoliko vetrovno, vendar proti prejšnjim razmeroma gorko, saj je ob sedmih zjutraj termometer kazal plus šest stopinj Celzija. Vse kaže, da bomo na jutrišnji praznik dobili že dež. Marsikomu, ki se je bil že ves teden nadejal, da bo zvil kam na daljši izlet, bodo najbrž računi prekrizani. Vreme rado zagode takimle upom in načrtom. Če bomo dobili za ta dva praznična dneva dež, bo v mestu prav gotovo pošteno dolgačas. Ljudje se skoraj ne bodo vedeli kam dati.

Prehud „častilec“ Edisonovega izuma

Mestna občina ljubljanska vestno skrbi, da je v Ljubljani tudi ponoči dovolj svetlo. Toda nekateri nepridipravi nimajo radi svetlobe. Žarnice v

Zopet mladi učitelji

Celje, dne 23. marca 1939.

Zdi se, da »Nova doba« kar noče utihniti s svojim poglavjem o prisluškovanju. Zato ji še enkrat citiramo začetek našega članka v »Slovenskem domu«. Našim vzgojiteljem v premislek. »Bilo je v soboto popoldne. Sedel sem v kavarni in čakal, da se odpro trgovine. Pri sosednji mizi je sedela družba mladih ljudi. Nehote sem ujel nekaj stavkov iz njihovega razgovora. Ni lepo prisluškovati, boste rekli, ali, moj Bog, tudi ni lepo, če je človek v javnem lokalu preglasen...«

In zato, ker je pisec tega članka slučajno ujel na javnem prostoru nekaj besed, ki se ne dajo več zamočati, obira »Nova doba« teden za tednom »prisluškovalca«, razlaga svojim vnetim(?) bralcem značaj takega človeka in stresa vse svojo ideologijo na dan. Ako pa malo na globlje premislimo vsebino vseh teh v skrajni in onemogli jezi povzročenih izbruhov in jih analiziramo, dobimo iz vsega tega nekaj Cankarjevih citatov in nekaj misli o kulturnih delavcih — to pot — učiteljih, ki pa seveda le potrjuje naše nazor. Omenjenem članku smo dovolj jasno povedali, kakšen n. pr. naj bi bil delokrog učiteljev, da bi jim ne bilo dolg čas, da ne bi samevali, ko pa je toliko dela in toliko brazd nezoranih. Toda vse to se tebe, dragi mladi učitelj, ki ti ni za prosvetna društva, ki ti ni za cerkev, ni tebe, celo odklanjaš tako delo in tako družbo. Prav! Toda ni prav, da vcepjaš svojo ideologijo šolski mladini, ki si pač ni sama kriva, da je izročena na milost in nemilost prav tebi. Boš morda proti tej ugotovitvi zopet protestiral in dodal svojemu protestu, da si tudi vreden svojega kosa kruha in službe. Službo imaš, da pa je izkoriščaš v svoje svetovnonazorske namene, to pa ni niti z moralnega niti s pedagoškega vidika prav in ne bo moglo biti nikdar prav. Zavedaj se, da je ljudskošolski otrok, slovenski otrok namreč, otrok slovenskih in katoliških staršev, ki žele, da se bo vzgoja v šoli le nadaljevala, ne pa izpodbijala. Temu dejstvu ne boš mogel oporekati, niti dejstvu, da hoče cela vrsta tvojih stanovskih tovarišev drugače vzgojiti otroke, ki jim bo slovenstvo trn v peti, ki bodo šli potem pomilovalno mimo cerkve itd. Zmajuj se zglavo? Prav, kar zmajuj z glavo še dalje in še dalje odgovorjaj v »Novi dobi«, toda ponovno rečemo, da vedi, da takih učiteljev slovensko ljudstvo neče! Če hočeš dokazov, ti jih najstemo se več, celo citiramo. Če pa govoriš v medesebojni toleranci, vedi, da bodi tudi ti tolerant. Imej svoje prepričanje, nihče ti ne vajuje drugega, toda vedi tudi, da tudi ti ne smeš vsiljevati svojega prepričanja drugim.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

»Do prejšnje operne sezone smo živeli v Meudonu. Tedaj neka osebnost mademoiselle v Parizu še ni obiskovala. Mademoiselle Georges je dobivala le dragocene dokaze zanimanja, tako kot prvi ob prvi zaupni seznanitvi pred tremi leti v Milanu. Pred nekaj tedni pa so sporočili, da mademoiselle potrebuje počitka na deželi, kjer naj ostane tudi čez poletje v popolni odrezanosti od ostalega sveta. To že ni bil več samo predlog, ampak ukaz. Ko smo nekega ranega jutra prišli v Saint Germaine, so nas odpeljali v majhno, toda ljubko opremljeno vilo. Vila leži na koncu lipovega drevo-reda v Lenôtre, vrt pa ima od gozdne strani skrit vhod. Tam je Napoleon pred kratkim iz nekdanjega nunskega samostana napravil šolo za otroke častnikov častne legije. Madam Campan, nekdanja dvorna dama Marije Antoinette vodi ališno šolo v Saint Germainu. Tudi Hortense in Emilie de Bauharnals, hčerki Jozefine, sta bili tam vzgojeni. Napoleon in Jozefina se sedaj mnogo zanimata za šolo madam Campanove in se večkrat z njo posvetovala o vseh vzgojnih načinih. Tako ima Napoleon dovolj razlogov, da prihaja v Saint Germaine. Večkrat pripelje s seboj tudi Jozefino, ki se na dolgo razgovarja z madam Campan, medtem ko on pregleduje šolo v Loge.

Vila mademoiselle Georges je torej strateško med obema šolama v gozdu Loges in med šolo madam Campan v Saint Germainu. Tako je imel Napoleon dovolj možnosti za slušanje in neopažen obisk pri mademoiselle Georges. Običajno je prihajal v vilo skozi gozdna vrata. Pred kratkim so učenci šole madam Campan pridili Rasinovo »Esteros«. Nujni državni posli so prvega konzula prisilili, da je moral žal predčasno oditi od predstave, dočim je Jozefina milostno prisostvovala igri do konca. Naslednje jutro sta imela veselo evidenco. Tudi mene so povabili k predstavi.

V mali vili nas v vsem miru stražijo, da nas nihče ne moti in pa tudi iz drugih razlogov. Mene na splošno smatrajo za papana mademoiselle in zato sem prosto prihajati in odhajati. Toda nekdo mi vedno sledi Bonaparte sam me smatra za »papana« in Angelo za mlado vdovo. Tako najraje spoznam tudi v Milanu. Vidite torej, moj sin, da moram igrati težavno vlogo in še sam ne vem ali

v tragediji ali v komediji. Bogovi še niso napisali zadnjega dejanja. Radoven sem, kakšne načrte ima Angela z vami. Jaz sem storil, kar sem največ mogel.

Z utrujenim in skrbi polnim obrazom je Debrülle gledal skozi okno.

»Ko bo vsega tega konec, bi rad odšel v Düsseldorf.«

»Düsseldorf?« je vzkliknil Antonio in pogledal iz dna kočije proti Debrülleju.

»Da, tam sem se rodil,« je rekel Debrülle. »Ljubim to mesto. Toda sedaj bova skoraj v Saint Germainu. Skrijte se.«

Tudi sam se je sklonil še globlje v voz.

»Pazite sedaj,« je dejal s tihim glasom. »Ko bova prišla v vas, bom malo pred vami narahlo odprl vrata pri kočiji. Ko vam bom rekel »zdaj«, tedaj bova nad malimi stopnicami, ki drže naravnost na vrt. Tedaj morate skočiti ven, in sicer tako, da boste že v grmovju, ko bom jaz s svojim vozom v višini stopnic. Tam boste našli vrata. Tu imate ključ in pojdite takoj noter! Na vrtu boste našli na nekoga.«

Nihče vas ne bo videl. Straža stoji na drugi strani, na cesti tako, da lahko nadzoruje glavna vrata. Čim boste skočili iz voza, se vam ne more nič zgoditi. Iz voza bodo pa videli izstopiti samo mene. Na stopnišču se bom popolnoma brezbrizno ustavljal z zavojem, ki ga imam v roki. Poglejte, kaj ji nesem!« je vzkliknil. »Toda ne, preblizu smo že. Počakajte, da bomo nad stopnicami. V tem primeru vaju seveda prosim, da mislite na uboga »papana«, ki vedna prinaša darila, in ki želi v miru umreti v Düsseldorfu. V primeru sile, se skrijte! Sil vous plait, monsieur! Sklonil se je k Antonioju in mu stisnil roko.

Nekaj časa sta se peljala še naprej, nato pa zavila. Antonio se je pripravil na skok. Na desni strani ceste je bil strm in globok jarek.

»Zdaj,« je zaklical Debrülle.

Antonio je skočil in se je smeje in preklinjajoč drsal in kotil po strmini. Na dnu se je postavil zopet na noge poln listja in trave. Pred seboj je opazil obokana vrata v visokem zidu. Sklonjen je stopil k vratom, jih odprl in stopil v mirno zeleno senco obzidanega vrta.

Posvetilo je bilo mnogo večje kakor je pričakoval. Zid je obdajal skoraj pol jutra zemlje, ki je bila porasla z zanamrenim grmičjem in s starimi hrasti. Veverica z lesnikom v gobčku mu

Plenarna seja uprave Zveze industrijev za dravsko banovino

Ljubljana, 24. marca.

Pod predsedstvom g. Avgusta Praprotnika je bila dne 23. t. m. plenarna seja uprave zveze industrijev za dravsko banovino. V svojem uvodnem poročilu se je spomnil g. predsednik Praprotnik 20 letnice obstoja Zveze industrijev. Zveza je bila ustanovljena dne 9. februarja 1919. S hvaležnostjo se je spomnil vseh onih mož, ki so v teh dvajsetih letih nesebično in požrtvovalno posvetili svoje liste ter sposobnosti delu v tej stanovski organizaciji. Zlasti se je spomnil pokojnih predsednikov g. Vinka Majdiča in g. Dragotina Hribarja, pokojnega podpredsednika g. Ivana Kneza in glavnega tajnika g. ing. Milana Sukljeta. V nadaljnjem poročilu je g. predsednik Praprotnik govoril o delovanju Centralne industrijske korporacije, zlasti o zadnji seji predsedstva centrale, na kateri je bilo govora o težavah z nabavo surovin. Končno je predsednik poročal še o volitvah v Pokojninski zavod za nameščence. Z ozirom na sedanje razmere je smatral za umestno, da se tudi industrija priključi akciji za sestavo kompromisne kandidatne liste.

Poslovno poročilo je podal glavni tajnik dr. Adolf Golia, ki je zlasti govoril o svojih intervencijah zaradi preskrbe industrije s potrebnimi surovinami. O tem vprašanju se je razvila živahna razprava, v kateri so sodelovali gg. dr. Vinko Vrhunec, ing. Oskar Dračar, ing. Vladimir Remec in Avgust Westen. S popolnim razumevanjem je bila sprejeta misel, da naj se preskrba industrije s surovinami, ki morajo biti uvažane za devize, zagotovi z organizacijo kompenzacijskih kupcij z deviznimi državami. V ta namen bo pri Zvezi industrijev v bližnjih dneh posebno posvetovanje interesov, izvoznikov in uvoznikov. Poslovno poročilo je obravnavalo tudi vsa ostala aktualna vprašanja, ki posegajo v interese industrije.

Sledilo je posebno poročilo tajnika Alberta Koserja o aktualnih davčnih vprašanjih.

Končno je glavni tajnik dr. Adolf Golia poročal o proračunski razpravi v finančnem odboru in v plenumu narodne skupščine.

Uprava je vzela vsa poročila na znanje in jih odobrila.

Našel je tisoč dinarjev

Redkokdaj pridejo pred kazenskega sodnika nepošteni najditelji, da bi prejeli primerno plačilo, ko so si prilastili najdeno stvar, ki jo včasih izgube tudi revni ljudje. Pred kazenskega sodnika — poedinca dr. Leona Pompeja je včeraj v dvorano št. 79 okrožnega sodišča vstopil krepak, mišičast gorenjski fant, doma tam iz romantičnejših Ratač. Družni tožilec g. Branko Goslar ga je obtožil utaje po §-u 318 k. z. Zagrebški odvetnik dr. Žiga Frommer je junija izgubil v Ratečah debelo listino, v kateri je bilo 1.300 din gotovine, legitimacija zagrebške odvetniške zbornice in še drugi papirji. Prazno listino je pozneje decembra lani našel Cuznarjev hlapček Jože. Pokazal jo je najprej hlapcu Karlu, ki je nad njim zarentačil: »Vrzi proč! Kaj te briga! Hlapec Karol je pozneje začel veselo živeti in se je neko noč z avtomobilom peljal celo v Zirovnico, kjer je veselje bil. Sotferju je samo za vožnjo izdal 600 din. Sum je padel na Karla, da je on našel odvetniško listino. Karol je trdno trgal na taji. Sodnik-poedinca: »Ste krivi?« Karol ihtel: »Nikakor ne! Niem kriv. Sem čisto nedolžen!« »Kje ste dobili toliko denarja?« Saj hlapec tako hitro ne zasluži tisočaka!« Obtožene se je začel izgovarjati: »Na Peč sem 4-krat nosil nekemu nemškemu turistu smuč in provijant. Dal mi je tisočak.« Sodnik je podvomil: »To je bil kavalir! Saj je znano, da turisti ne razmetavajo denarja. Vsak turist dobro pozna tarifo.« Karol je bil še poprej enkrat zaradi manjše tatvine obsojen na 14 dni, pogojno za 3 leta. Zaradi prestopka utaje pa je bil včeraj Karol obsojen na 20 dni zapor. Presedati pa bo moral še prvo kazn. Karol je začel pred sodnikom jokati in ga prositi, da bi mu napravil kakšno drugačno kazn, ker upa, da bo prišel k železnici. Najdeni denar ga je preslepil.

Izvedba Verdijevega Requiema v Ljubljani po članih Radijske postaje iz Torina bo gotovo prvovrstna in na najvišji umetniški stopnji. Turneja Turinskega radija je reprezentativna in se je prav gotovo udeležijo najboljši solisti ter lirčni mešani zbor in simfonični orkester Turinske Radio-postaje. Orkester sam šteje 70 oseb, prav toliko tudi zbor. Verdijev Requiem je pisan za 4 soliste, ki pojo deloma solopseve, dvopseve, kvartete, bodisi s spremljevanjem samega orkestra ali zbor in orkestra. Verdi nam je ustvaril z Requiemo največkratnejše delo te vrste v celi svetovni literaturi. Celotno izvedbo bo vodil dirigent Ahile Consoli iz Turina. Verdijev Requiem se bo izvajal v četrtek, dne 30. t. m., ob 20 v veliki Unionski dvorani. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice, naroče se lahko tudi pisмено, sedeži od 80 do 20 din.

Ponarejevalci denarja v Kranju — prijeti

Kranj, 24. marca.

Pred dnevi je prišel v neko kranjsko gostilno hlapec Peter M., ki je uslužben pri posestniku Polkjuharju v Struževem pri Kranju. Naročil si je pijačo in jo plačal s 50 dinarskim kovancem. Predno je denar izročil gostilničarki, ga je nerodno, kot v nekem strahu, sukal med prsti. Gostilničarki se je zazdel takoj sumljiv. Vzela pa je kljub temu 50 dinarski kovanec in mu odšla drobiž. Ko je hlapec odšel iz gostilne, je nesla kovanec na policijo in povedala, od koga ga je dobila. Takoj je odšel stražnik v Stružev, kjer je aretirati omenjenega hlapca. Hlapec se je zavedal, da ga zaradi ponarejanja čaka visoka kazn in je zato odločno tajil, da bi on sam ponarejal denar. Ko ga je policija posvarila, naj nikar ne taji, češ da mu to utegne le škodovati, je izpovedal, da je 50 dinarski kovanec dobil od svojega gospodarja.

Policija je nato zaslišala tudi gospodarja, a se je prepirala, da se je hlapec tudi to zlagal. Tako se je policija prepirala, da je hlapec res moral sam, verjetno s svojimi pomagači, kovati denar. Toda on to še vedno taji.

Včeraj je bilo v zvezi s tem izvedenih še več preiskav na Hujah pri Kranju. Policija je našla še tri prav tako slabo ponarejene 50 dinarske kovanice. Aretirane so bile tudi še tri nove sumljive osebe. Vse kaže, da je ta družba imela neke priprave za ponarejanje denarja, poskus pa, da bi denar tudi razpečala, se ji je ponesrečil. Poleg tega pa vse člane te družbe čaka še visoka kazn.

Zapravil je obrt in denar, potem pa se je ustrelil

Maribor, 23. marca.

Danes popoldne je šla skupina otrok iz Melja na sprehod na travnik za Rosnerjevo tovarno. Otroci so videli, da leži v travi nek moški čisto mirno in neginbo. Mislili so, da je na spomladnem soncu zaspa, ko pa so stopili bliže, so s strahom opazili, da ima lice čisto krvavo. Obvestili so o tem takoj svoje starši, ti pa policijo. Ugotovilo se je, da je mož, ki leži na travniku mrtel in da se je ustrelil sam. Iz starega samokresa si je pognal 11 mm debelo svinčeno kroglo v desno senco ter je bil na mestu mrtel. Iz poslovnega pisma, ki so ga našli pri njem, je razvidno, da je to 29-letni čevljarški mojster Jurij Trček z Meljske ceste 76. Trček je imel do nedavnega dobro idčo čevljarško delavnico. Potem pa ga je naenkrat nekaj prišlo, da je prodal delavnico z orodjem vred ter je vse, kar je izkupil, zapil. Ko je šel zadnji dinar iz žepa, je vzel samokres ter obračunal s svojim življenjem.

Ker je imel premalo plače, je segel po tujem imetju

Maribor, 24. marca.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se zagovarja danes 28 letni trgovski pomočnik Franc Pauer, ki je bil uslužben pri lastniku trgovine z mešanim blagom M. Berdaj inž. Alfonzu Stergarju ter je tega oškodoval za najmanj 11.125 din. Osumljenec je bil pri omenjeni trdnici inkasant pri strankah, katerim je trdnico pošiljala blago na dom. Nabiral je tudi naročila pri strankah. To pa je zlorabil na ta način, da je kar samostojno prodajal strankam blago iz trgovine, ponarejal je potem za obračun z lastnikom dobavnice ter jih izpreminjal. Na ta način je manipuliral dve leti, dokler ni 2. julija 1937. istopol iz službe, obenem pa je svojemu službovalcu pisal, da mu je poveril 11.125 din. Poneverbe pa so bile najbrž še višje, ker je osumljenec nato podpisal inž. Stegnarju menico na 20.000 din. Ker pa poneverjenega zneska ni mogel plačati, je sledila ovadba, ki je spravila Paureja pred sodnike. Sedaj se zagovarja, da je moral seči po tujem denarju, ker mu je njegov poslodavec plačeval na mesec samo 850 din plače; od tega zneska da je moral dati za oskrbo 600 din, za nezakonskega otroka pa 100 din, tako da mu je za vse druge njegove potrebe na mesec ostalo samo 125 din. Razprava ob času poročila traja.

Vremensko poročilo

Rateče-Planica: —2, drobno mede, 20 cm novega snega, 25 cm podlage.
Pokljica: —2, oblačno, 30 cm pršiča na 50 cm podlage.
Dom na Komni: —5, drobno mede, 40 cm pršiča na 145 cm podlage.
Korošica: —12, sončno, 20 cm snega, pršič.
Peča: 0, drobno mede, 40 cm pršiča na 60 cm podlage.
Kočevski dom: —12, delno oblačno, 200 cm snega, pršič.

Od tu in tam

Izjava dr. Vladka Mačka o nujnosti rešitve hrvaškega vprašanja, katero so prinesli zagrebški in ostali časopisi, je našla kritiko v glasilih dr. Mačka samega. »Hrvatski dnevnik« je ugotovil, da izjava ni popolnoma točna niti ni objavljena v celoti, niti je ni dopisnik ameriške agencije točno reproduciral. Poleg tega je dopisnik ni dal naknadno v pregled dr. Mačku. Zato list zatrjuje, da je smisel izjave dr. Mačka dejansko drugačen, kakor pa se da razbrati iz objavljenih besedil. Takoj nato pa je isti list prinesel uvodnik, v katerem se zavzema odločno za pospešeno reševanje vprašanja hrvaškega vprašanja, ugotavljajoč pri tem, da so vsi erbski politiki od vladne strani in od opozicije izjavili za to, da je treba to vprašanje že z ozirom na težko mednarodno stanje rešiti.

Tovarna vagonov v Slavonskem Brodu je začela izdelovati tudi stroje za železnice. Pred nekaj dnevi je bilo tako izgotovljenih prvih deset strojev, ki jih je naročilo glavno železniško ravateljstvo. Poskusi so pokazali odlično kakovost domačih proizvodov. Če se bodo stroji obnesli na vseh vrstah železniških prog, bo železniška uprava večino naročil oddala poslej samo slavonski tvornici.

O strahoviti avtomobilski nesreči pri Mostarju, v kateri so izgubili življenje trije potniki, se izvedo sledeče podrobnosti. Nekaj kilometrov iz Mostarja v smeri proti Dubrovniku bi se morala na nevarnem ovinku srečati tovorni avtomobil, prihajajoč iz Dubrovnika in osební avtomobil inž. Hilerja, uslužbenega pri tovarni »Kontinental« v Drnišu. Ko je sofer tovornega avtomobila zagledal pretečo nevarnost, je vozilo ustavil in čakal na srečanje. Tudi sofer osebnega avtomobila je predčasno zavil bolj v svojo stran, toda na nesrečo preveč na desno, da se je izpodmaknilo kolo in se je avtomobil preklencil v strugo rečice Vir, ki je na imenovanem mestu globoka 6 metrov. Vsaka pomoč je bila zaman. V osebnem avtomobilu so bili sofer, imenovan inženir in Čehinja Helena Kupinova. Vsi trije so utonili, čeprav se je dalo potem ugotoviti, da so razbili vsa okna v potopljenem vozilu, pa niso imeli več moči, da bi se privlekli na površje vode.

Cene kruha so povišali novosadski peki. Doslej se je prodajl kilogram belega kruha po 2,25 din, poslej pa se bo po 3 din. Vzrok povišanju pa ni podražitev moke ali podražitev pšenice na svetovnih trziščih, temveč sporazum med peki, ki so si do sedaj hudu konkurirali.

Z neobičajnim dvjakom je imelo te dni opravka sodišče v Štipu. Dimitriju Atanasoviču iz Novega Litenika ni bilo povšeči, da se je njegova svakinja Mirota Nikolič pripravljala na moštitev z Dimitrijem Nikoličem. Ko so pa svatje prišli z ženinom vred po nevesto in jo skozi gazd peljali na ženinov dom, se je nenadoma pripodil na konju Atanasovič in začel posvati nevesto, češ da je vlačuga, ki da je živel z njim v nedovoljenih odnosih. Svatje se za psovanje niso zmedli, vedoč, da je Atanasovič oženjen in oče petih otrok, le nevesta se je začela jokati. Ko je pa Atanasovič ponovno pridiral za njimi in spet opsoval nevesto, je Mirota pobegnila in rekla ženinu, naj jo po dve tednih pride iskat. Sredi gozda jo je Atanasovič ujel, ji vrgl zanjko okrog vratu in jo obesil na bližnjo hrusko. Za svoj zverinski zločin je bil obsojen na 12 let robije.

Radjske aparate je kradel iz železniških vozov komaj 18 letni Sava Radisavljevič iz Belgrada. Prav slučajno sta ga opazila dva detektiva, ki sta prišla v nek belgradski denarni zavod v zvezi s preiskavo o poslih črnoborcijske, ko se je Sava v banki informiral, če bi mogel za manjše posojilo zastaviti dragocen radjski aparat. Ko je odšel, sta mu detektiva sledila in našla v njegovem skrivajski štiri lepe radjske aparate, katere je fant ukradel iz poštnega voza nekega vlaka. Skril se je bil v vagon in aparate vrgl med vožnjo v grmovje ob progi.

4 letni deček je po nesrečnem naključju ustrelil svojega očeta. Kmet Todor Vukomir iz Tomina pri Sanskem mostu je imel doma samokres starejšega modela in ga večkrat dajal v roke svojim otrokom, katerih najstarejši je imel komaj štiri leta. Usodnega dne se je oče vrnil od dela in se vlegel k počitku. Sinček pa je iztaknil v očetovem žepu samokres in se začel z njim igrati. Pri tem pa ga je sprožil. Strel je zadel Todorja v želodec. Prepeljali so ga sicer v bolnišnico, toda tam je težki rani podlegel.

Nenavadno praznovanje se drži kmetov v vasi Šilopaja pri Boljkovcu. Tamkaj gradi belgradski industrijec Saračević novo cerkev in dom za duhovnika. Obe stavbi bosta veljali preko milijona dinarjev ter bo vse šlo iz žepa industrijca. Pač pa se ljudje kar nekam boje nove cerkve, ker se je med njimi utrnilo praznovanje, da bo tisti, ki bo v novi cerkvi prvi pristopil k obhajilni mizi, tudi prvi umrl. Iz zadrege pa jih je rešil Vladimir Ilić, ki je stopil k industrijcu in mu predlagal, naj mu podari pet tisočakov, če bo prvi pristopil k obhajilni mizi, četudi bi moral potem prvi v vasi umreti. Industrijec je ponudbo sprejel in tako bodo vaščani brez skrbi in bojazni. Zanimivo pa bo, če se bo praznovanje izkazalo kot brezpredmetno, kar v resnici tudi je.

Split je že dva dni skoro odrezan od svoje okolice. Zaradi burje se je ozračje silno ohladilo, da je začel naletavati gost sneg. V nekaj dneh ga je padlo toliko, da so se morale prekiniti vse cestne in železniške zveze. Burja je vlekla dalje, večinoma s hitrostjo 100 km na uro. Toplota je padla pod ničlo, a sneg je pokrnil tudi vse dalmatinske otoke. Takega mraza v Splitu že dolga leta niso doživeli. Po navadi je bil marec že toplel mesec. Tako je kazalo tudi v začetku tega meseca. Na progi Gračac-Knin je bila zametena železniška proga, da se je moral brzi vlak, ki je odpeljal iz Splita, spet vrniti. Pri Kninu pa se je povrh dogodila še ta nesreča, da je iztirila neka lokomotiva in zaprla progo. Železniška uprava je poslal več sto delavcev, da bodo progo očistili. — Podobno je tudi v Sandžaku in v vzhodni Bosni. Snega je tam do dva metra visoko. Ljudem je zmanjkalo krme za živino, poleg tega pa so se začele klatiti okrog vasi cele črede volkov, ki vdirajo v stajne in trgajo ovce.

Nezakonskega 11 letnega sina je zadavila in vrgla v vodo služkinja Zivana Lukić. Ko je bil sin še majhen, ji je bil všeč in ga je vodila s seboj od hiše do hiše, koder je služila. Ka pa je postal večji, je mati opazila, da fantu ni všeč njeno nemoralno življenje. Začela ga je pretepati in ga puščala, da se je po cele dneve potepal po Valjevu. Ko pa dečka že teden dni ni bilo na spregled, so sosedice naznanile stvar policiji. Pri ponovnem zaslišanju je Lukićeva priznala, da je sina zadavila in njegovo truplo vrgla v vodo.

Število zavarovanega delavstva nam precej pokaže gibanje našega narodnega gospodarstva

Ljubljana, 24. marca.

Nobenega dvoma ni, da gibanje delavstva, ki je zavarovano pri nas v Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev (OUZD) v mnogočem ilustrira tudi, kakšno je gibanje našega narodnega gospodarstva, saj so v tem uradu zavarovani delavci iz vseh naših industrijskih skupin. Delavne potrebe kažejo s številkami intenziteto povprševanja. Te številke so prav zanimive in poučne. V tekočem mesecu, marcu, je Okrožni urad za zavarovanje delavcev izdal pregledno tabelo o gibanju zavarovanega delavstva. V tabeli je prikazano število delavcev, ki so bili zavarovani v letošnjem januarju v posameznih industrijskih skupinah.

Pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev je bilo v letošnjem januarju zavarovanih povprečno 89.657 delavcev, 1415 več kakor lani. Poseben napredek so v tem pogledu zlasti pokazale tele industrijske in podobne panoge: tekstilna industrija z letnim prirastkom 1025 delavcev, industrija za predelovanje lesa in rezbarstvo z letnim prirastkom 461 delavcev, oblačilna industrija z letnim prirastkom 270 delavcev, hišna služničad z letnim prirastkom 268 delavcev ter še nekatere druge.

Nazadovanje pa sta zlasti pokazali gozdno-žagarska industrija z letnim padcem 841 delavcev ter nadzemske gradnje (stavbarstva) z letnim padcem 642 delavcev.

V letošnjem januarju je znašal sezijiški padec zavarovancev 7802 delavca. Seveda so pri tem pokazale največje nazadovanje predvsem industrije, ki so po značaju bolj sezijiške, kakor na primer nadzemske gradnje s padcem 2547 delavcev, gradnje železnic, cest in vodnih zgradb s padcem 1405 delavcev, gozdno-žagarska industrija s padcem 1147 delavcev, industrija kamena in zemlje (opekarne in kamnolomi) s padcem 810 delavcev in druge. Nabena industrija v letošnjem januarju ni pokazala pomembnejšega napredovanja v zaposlenosti delavcev.

V naslednjem naj prikažemo povprečno število zavarovancev, delavcev v posameznih industrijskih skupinah za januar 1939, in sicer v primerjavi iz januarja leta 1938 ter decembra istega leta.

Poljedelstvo je izkazovalo v letošnjem januarju skupno tevilu zavarovancev 567, lani januarja 17 manj, decembra pa 8 manj kot letošnji januar. V javnem prometu je bilo zavarovanih 589 delavcev (januarja 1938 jih je bilo 38 8več, decembra 74 manj kot letoš). V zasebnih prometnih podjetjih: januar 1938: skupno 1025, lani januarja

106 več, decembra 31 manj. V rudarstvu: letoš 26, lani januarja 6 manj, decembra 1 več. V industriji kamena in zemlje: letoš januarja 4050, lani istega meseca 40 več, decembra kar 810 manj. V kovinskih industrijih: letoš januarja 7862, lani januarja 241 več, decembra 132 manj. V gradnjah prevoznih sredstev: v letošnjem januarju je bilo zavarovanih 488 delavcev, lani januarja 75 več, decembra 8 8več (vse seveda velja od letošnjega januarske številke). V kemični industriji: letoš januarja 2348, lani 90 več, decembra 24 manj. V centralah za proizvodnje sile in podobno: letoš januarja 520, lani istega meseca 15 več, decembra 12 manj. V tekstilni industriji: letošnjega januarja 16.778 (!), lani januarja 1025 več, decembra 434 (!) manj. V papirni industriji: v letošnjem januarju 2032, v lanskem 90 več, decembra 49 manj. V industriji kože in gumij: letoš 2147, lani 13 več, decembra 33 manj. V industriji, ki se bavi s predelovanjem kože ter njenih nadomestkov (surgatov): letoš januarja 2993, lani 65 manj, decembra 416 manj. V gozdno-žagarski industriji: letoš januarja 6781, lani 841 manj, decembra 1147 manj. V tobačni industriji: letoš januarja 709, lani 99 manj, decembra 3 več. V industriji hrane ter pi-jace: letoš januarja 3864, lani 6 manj, decembra 83 manj. V industriji, ki se bavi s predelovanjem lesa ter z rezbarstvom: letoš januarja 4390, lani januarja 461 več, decembra 119 manj. Število zavarovanega delavstva ki je zaposleno pa raznih gostilnah, kavarnah, krčmah in v podobnih lokalih, je letoš januarja znašalo 3161, lani 15 več, decembra 23 man. V oblačilni industriji ter pri čistjenju: letoš januarja 5213, lani 270 več, dec. 352 manj. Pri gradnjah železnic, cest ter vodnih zgradb: letoš januarja 1991, lani 20 manj, dec. 1405 manj. Pri nadzemskih gradnjah (visoke gradnje): letoš januarja 1286, lani 642 manj, decembra 2547 manj. V grafični industriji: letoš januarja 1266, lani 46 več, decembra 41 manj. V higieni: letoš januarja 2024, lani 98 več, decembra 3 več. V občinskih obratih: letoš januarja 2552, lani 137 več, decembra 56 manj. V trgovni: letoš januarja 3582, lani 31 več, decembra 141 manj. Pri denarnih in zavarovalnih zavodih ter v samostojnih pisarnah: letoš januarja 568, lani 34 več, decembra 2 manj. Pri gledališčih, v svobodnih poklicih ter v raznih drugih poklicih: letoš januarja 1308, lani 18 več, decembra 7 manj. Hišna služničad: letoš januarja 9537, lani 268 več, decembra 56 več.

V letošnjem januarju je bilo pri Okrožnem uradu skupno zavarovanih 89.657 delavcev. Januarja lanskega leta jih je bilo skupno 1415 več zavarovanih, decembra lani pa skupno kar 7802 manj kakor v letošnjem januarju.

To in ono iz justične palače

Ljubljana, 24. marca.

Vsako leto spomladi prodajajo na sodišču cor-pora delici, najrazličnejše predmete, za katere ni sodišče moglo ugotoviti pravega lastnika. Kadar je prav velikanska zbirka teh zaplenjenih, vlomilcem in tatovom odvzetih stvari, je dražba razpisana v porotno dvorano. Včeraj je bila dražba lani zaplenjenih predmetov v sobi št. 115 okrožnega sodišča. Prav čedna zbirka je bila. Lovci so se v prvi vrsti zanimali za puške, ki so bile večji del zaplenjene divjim lovem, in za revolverje. Vse so kupili. Ostal je sodišču le neki star, močno rjav revolver prav starega modela. Zenske so se zanimale za razno perilo in ženske obleke. Vse cunje so močno dražile in kupile. Zlatnine je bilo malo na dražbi. Mnogo je bilo nožev. Staro kolo, cenjeno na 50 din, je bilo prodano za 66 din. In kako so se dražitelji gnali za gotove predmete! Na 10 din cenjena malenkost je bila prodana za 60 din. Za vse na dražbi prodane predmete je sodna uprava prejela vsotico 2300 din. Ta denar sodišče odpošlje v Belgrad v fond za zidanje kaznilnic in sličnih zavodov. Neprodani predmeti pa ostanejo sodišču. Nikdo se ni n. pr. zanimal za žepne električne svetilke, ki so jih uporabljali drzni svedroci pri svojih nočnih pohodih in vlomih.

Iz Kranjske gore v Ljubljano premešeni sodnik okrajnega sodišča g. Pleiweis je dodeljen okrajnemu sodišču, kjer je prevzel nekatere civilno-pravne zadeve. Predsedstvo okrajnega sodišča je te dni tudi izvedlo novo razdelitev sodniških poslov in spremenilo ob novem letu objavljeni razpored v nekaterih pravnih zadevah.

Letos je bilo pri davčnih uradih in pri zemljiškoprometni komisiji okrajnega sodišča prijavi- lenih do 350 kupnih pogodb, ki se nanašajo na nakup hiš, vil, posestev, stavbnih parcel in raznih zemljišč v Ljubljani in okolici. Stavbišča so se v zadnjih letih močno podražila. Pred leti je bil n. pr. svet okoli Kolesije v Trnovem še razme-

roma poceni. Stavbne parcele v tem kotu mesta so bile po 10 do 25 din za kv. meter, sedaj so že po 50 do 70 din za kv. meter.

Kranje Ivan, posestnik v Zgornji Šiški je prodal gd. Sonji Peganovi, uradnici poštne hranilnice Skrabčeva ulica št. 35-I, zemljiško parcelo št. 462-k. o. Zgornja Šiška v izmeri 618 m² za 25.000 din. — Višji svet svetnik v pokouju Pravoslav Rebek, Večna pot št. 37, je prodal Antonu Lampretu, posestniku na Muljavi pri Stični na Dolenjskem hišo št. 1 v Zvezni ulici, Udmat, spadajoč pod vl. št. 425 k. o. Udmat za 151.000 din. — V Mariboru bivajoči poštni uradnik Miroslav Urbane je prodal Jakobu Slabini, posestniku v Ljubljani, odnosno Amaliji Štokovi, oba stanujoča v Staničevi ulici št. 7, dve stavbni parceli v izmeri 760 m², spadajoči pod vl. št. 656 k. o. Peter-sko predmestje I. del, za 49.400 din. Kvadratni meter je bil po 65 din. Kovaški mojster Fran Jermančič v Hrenovi ulici je prodal tehniškemu mojstru Lovru Rozmanu in njegovi ženi Amaliji, stanujočima v Rožni ulici št. 8, zemljišče, spada-joe pod vl. št. 342 k. o. Ljubljana-mesto (parcela na št. 97-2, kjer se nahaja kovačnica z dvoriš-čem) za 117.000 din. — Na Sv. Petra cesti stanujoči banovski uradnik Blaž Pončič je prodal Mariji Hermanovi, posestnici na Jesenicah, parc. št. 87-1 k. o. Petersko predmestje I. del, spada-joe pod vl. št. 131 iste k. o. za 40.000 din. — Smerke Lucija, trgovka v Stožicah in Ovčak Lu-cija, posestnica v Šmartnem pod Šmarno goro sta prodali inž. Sergeju Jegliču, bivajočemu v Trbov-ljah-Lokah zemljišče parc. št. 458-3 k. o. Brinje v izmeri 308 m² in parc. št. 325 iste k. o. v izmeri 479 m² za 46.020 din. — Gizela Razing-er, soproga šolskega upravitelja Gorje-Bled je pro-dala Josipu in Uršuli Starič, Tržič, Ljubljanska cesta, parc. št. 168-15 k. o. Udmat za 42.500 din. Se več drugih parcel je bilo prodanih v ljubljanski okolici. Nekateri kmetje so začeli svoje grunte na drobno parcelirati in prodajati.

grada, ki bo na svojem igrišču nevaren nasprot-nik. Na vsak način pa bo Hašk skušal oprati svoj lasten poraz lani v Zagrebu z 5 : 1. Za Haška bi bili obe točki zelo važni.

Belgradski Bask gre v Skopje. Tod bo borba huda. Bask beleži v prvih treh pomladanskih tek-mah izredno lepe uspehe. V Skopju pa bo na tujem igrišču naletel na nevarne Skopljance, ki bodo hoteli tekmo na vsak način odločiti v svojo korist, ker jim sicer zelo grozi izpad iz lige.

Prvenstvo LNP

Z nedeljskimi tekmami se tudi zaključí prvi del tekmovalja za prvenstvo LNP. Po nedeljskih tekmah bo izločeno osem klubov, ki se bodo potem po pokalnem sistemu borili naprej za naslov pr- vaka LNP. Ljubljanska in mariborska skupina da po tri kluba, celjska pa samo dva. Finalisti so da- nes znani samo v mariborski skupini, dočim bo- do v ostalih dveh skupinah še zelo ostre borbe.

V Ljubljani imamo dve zanimivi tekmi. V ne- deljo ob pol 16 na igrišču Reke se srečata Reka in Mars. Na igrišču Jadrana pa ob 15.15 Jadran : Svoboda. V ljubljanski skupini nadalje igrajo še Kranj in Hermes in Kranju, na Jesenicah pa do- mačina Kovinar in Bratstvo.

V Celju bodo imeli dvojni spored, in sicer tekmo med Celjem in Olimpij ter Atletiki in Amaterjem, medtem ko bo v Mariboru na sporedu le še tekma prestižnega pomena med Zeleničarji in enajstorič CSK iz Čakovca.

Na zadnji seji zagrebške nogometne zveze sta oba zagrebška delegata poročala o razgovorih, ki sta jih imela z zastopniki ljubljanske nogometne podzveze. Zagrebčani so z zadovoljstvom sprejeli na znanje poročilo obeh odbornikov. Dalje je bil na seji sprejet sklep, da ZNP ponovno opozori zvezo, naj najkasneje do konca aprila skliče iz- redni občni zbor Jugoslovanske nogometne zveze, ki bo razpravil o reorganizaciji nogometa v Ju-

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Baromet- sko stanje	Tempe- ratura v C°	Relativna vlaga v %	Q ₁₀ - m	Veter (smer, jakost)	Pa-da- vine mm	Vrsta
Ljubljana	749.3	10.8	4.4	62	10 ENE ₂	—	—
Maribor	750.2	11.2	2.2	80	10 NW ₁	2.0	dež
Zagreb	750.9	11.0	-3.0	90	0 E ₁	0.4	sneg
Novi grad	750.2	8.0	-3.0	70	4 W ₁	—	—
Sarajevo	753.5	8.0	-7.0	90	10 0	—	—
Vis	751.4	8.0	2.0	60	4 SE ₁	—	—
Split	751.1	12.0	3.0	50	5 NE ₂	—	—
Kumbar	749.6	11.0	5.0	40	3 NNE ₁	—	—
Rab	751.0	8.0	4.0	70	7 SE ₁	—	—
Quirrovnik	751.0	12.0	3.0	40	4 NE ₂	—	—

Vremenska napoved: Večinoma oblačno, ne- stanovitno in vetrovno vreme. Po nekd bo deže- vala, v višjih legah pa snežilo.

Koledar

Danes, petek, 24. marca: Gabriel.
Sobota, 25. marca: Oznanjenje Marije Device.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarnice: dr. Kmet, Tyrše- va cesta 43; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4; mr. Uštar, Šelenburgova ulica 7.

60 mladih fantov, članov Akademskega pev- skega zbora v Ljubljani bo v ponedeljek 3. aprila t. l. v Uniju zapelo najlepše pesmi od Jenka, Fleišmana, Hajdriha, Medveda itd. Dirigent gosp. Marolt France je s svojim zborom spet pripravil vsem lep pevske večer, katerega ne sme nihče za- muditi, ker se v Ljubljani ne bo več ponovil. Ide- alni pevci zaslužijo v polni meri, da za ves njihov napor in veliko nesebično delo, popolno priznanje, ki ga jim bomo dali s polnoštevilnim obiskom. Predprodaja vstopnic se vrši na univerzi.

Uvedba telefonske službe pri pošti Jesenice Fužine. Dne 18. marca t. l. je bila pri pošti Jese- nice Fužine uvedena telefonska služba.

Nemščino, italijanščino in esperanto

se naučite lahko doma pismenim potom. Učnina zelo nizka. — Zahtevajte prospekt in priloge! Znamko za odgovor! — Jezikovna dopisna šola, Ljubljana, Knaflijeva ul. 9-11. (prej na Jesenicah).

Prosvetno društvo Trnovo priredi na praznik Marijinega Oznanjenja, 25. marca ob 8 zvečer v društveni dvorani s sodelovanjem Marijinega vrt- ca »Materinsko proslavo« s pestrim sporedom. Predprodaja vstopnic od 10 do 12 dopoldne v Društvenem domu.

Opozorilo za zdravnike. V torek 28. marca ob 6 zvečer bo v dvorani v Mestnem domu (oder St. Jakobskega gledališča), Krekov trg, zelo važna konferenca vojaških in vseh civilnih zdravnikov in zdravnic o pasivni obrambi. Udeležba je strogo obvezna za vse zdravnike in zdravnice, ki bivajo v Ljubljani. — Iz pisarne komande mesta Ljubljana. Br. 185-39.

Predavanje, najavljeno za 25. marec t. l. za rezervne častnike tukajšnje garnizije je preložena in bo dne 2. aprila t. l. ob 10 v vojašnici 16. art. polka na Tyrševi cesti. — Iz pisarne komande mesta Ljubljana. Br. 184-39.

Novo došle državne srečke prodaja menjalnica Reicher & Turk

Otvoritev razstave bolgarskega akademskega slikarja Pavla Francaliskega bo v Jakopičevem paviljonu jutri na praznik, dne 25. marca ob 11 in ne v torek, dne 28. marca, kakor je bilo po- motoma javljeno v razposlanih vabilih. Vabimo našo javnost, da se udeleži otvoritve razstave, ki bo odprta do 16. aprila. G. Francaliski zasluži vso našo pozornost. Pred dvema letoma je na- pravil vrsto uspešnih akvarelov iz naših planin, ki jih je razstavljal v Sofiji, Plovdivu in Samokovu. Ob tej priliki je imel tudi vrsto predavanj o naših krajih, o čemer je obširno poročal tudi bol- garski tisk. — Slovensko planinsko društvo, — Jugoslovansko-bolgarska liga.

Učitelstvo litijskega okraja opozarjamo na ustanovni občni zbor litijske podružnice Slomsko- ve družbe v soboto, 25. marca v Ljubljani, Alek- sandrova cesta 10, dvoriščna stavba, I. nadstropje. — Pripravljalni odbor.

Dravska sekcija Jugoslovanskega veterinarske- ga združenja ima svoj redni letni občni zbor v so- boto dne 25. marca 1939 ob 9 dopoldne v prostorih hotela Union v Celju. Vabljeni so vsi tovariši, da se občnega zbora v čim večjem številu udeleže. — Odbor.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Petek, 24. marca ob 15: Upniki — na plan! Dijaška predstava. Globoko znižane cene.

Sobota, 25. marca: Kaj je resnica? Izven. Zni- žane cene.

Nedelja, 26. marca, ob 15: Pikica in Tonček. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. — Ob 20: Upniki — na plan! Izven. Znižane cene.

OPERA — Začetek ob 20.

Petek, 24. marca: Romy. Izven. Globoko zni- žane cene od 24 din navzdol.

Sobota, 25. marca, ob pol 17: Materinska pro- slava Krščanskega ženskega društva, ob 20. uri: Werther. Gostovanje Josipa Gostiča. Red B.

Nedelja, 26. marca, ob 15: Pod to gor zeleno. Izven. Cene od 24 din navzdol. — Ob 20: Madame Butterfly. Gostovanje Rosette Pampanini. Izven. Zvižane cene.

Mariborsko gledališče

Petek, 24. marca: Zaprti.

Sobota, 25. marca, ob 15: »Matura«. Znižane cene. Ob 20: »Prodana nevesta«. Znižane cene.

Nedelja, 26. marca, ob 15: »Prodana nevesta«. Znižane cene.

gostavlji. Zagrebčani pripominjajo, da bodo sami rešili ta problem ako bo Zveza še nadalje okle- vala.

Angleška kraljevska krona prvič v tujini

Kralj Jurij VI. jo bo vzel s seboj na obisk v Ameriko

Angleški kralj Jurij VI. in kraljica Elizabeta bosta letos odšla na obisk v Ameriko. Od tedaj, ko je bil lani prvič napovedan ta obisk, pa do danes, je časopisje napisalo že marsikako posebnost v zvezi s tem, saj se res redkokdaj zgodi, da bi se katera kraljevska dvojica odločila za tako dolgo potovanje in naredila tako pomemben obisk. Menda pa ni nobena novost tako presenetila kakor ta, da bo ob priliki obiska kraljevske angleške dvojice odšla z njo tudi — angleška kraljevska krona.

Po nekem starem predpisu bi morala angleška kraljevska krona ostati vedno doma na Angleškem. Šele leta 1931 pa je bil izdan poseben zakon, ki dovoljuje, da sme angleški kralj vzeti svojo krono s seboj izven meje angleške domovine, seveda le v izjemnih primerih. Kljub temu, da ima kralj to dovoljenje že celih osem let, se

ga do sedaj še ni poslužil. Že osem let ima pravico vzeti s seboj tudi kraljevsko krono, kadar odhaja na obisk v angleške dominione ali v druga angleška izvenevropska posestva. Letos, ko bo odšel v Kanado, pa jo bo res vzel s seboj. To se z drugimi besedami pravi, da bo sedanji angleški kralj Jurij VI. prvi, ki bo svojo kraljevsko krono nesel izven meje Anglije.

Angleška kraljevska krona je zelo dragocena. Pravi, da je njena vrednost ocenjena na pol milijona funtov terlingov ali 125 milijonov dinarjev. Težka je poldrug kilogram.

Zdaj še ni povsem znano, zakaj se je kralj Jurij VI. odločil, vzeti kraljevsko krono s seboj. Brez dvoma pa bo ta obisk na svoji veličastnosti prav zaradi tega mnogo pridobil in še bolj pritegnil nase pozornost vsega sveta.

Tudi po poroki predvsem znanstvenik

Namesto poročnega potovanja „poročna izkopavanja“

Neki profesor, ki poučuje v Nici, se je zadnjič poročil. Novoporočenca sta se odločila za poročno potovanje v Littorio. In res sta se odpeljala tja, vsa razigrana, ko se je tudi zanj začelo novo, srečnejše življenje. Toda v Littoriju se je v tem profesorju vzbudila stara strast po znanstvenem raziskovanju. Na kraju, kjer se mu je zdelo verjetno, da bo našel na kakšno pomembno starinsko najdbo, je začel kopati. Mlada žena si ni vedela drugače pomagati, kakor da mu je še ona pomagala. In imela je celo več sreče kot on. Po dveh dneh kopanja je našel v zemlji na človeško lobanjo, za katero zdaj pravi, da je najstarejša, kar so jih do sedaj našli v Italiji. Pripisujejo ji starost 130.000 let. Lobanja pa je še čudovito dobro ohranjena in zato vzbuja še prav posebno pozornost. Ni pa bila to edina najdba, na katero sta mlada novoporočenca našla na tem svojem poročnem potovanju, oziroma bolj rečeno „poročnem izkopavanju“. Našla sta tudi nekaj levjih kosti in kosti nekaterih zverin, ki so pred davnimi tisočletji živele v teh krajih.

Ameriška iznajdljivost: Plesalska z vžigalicami namesto trepalnic

V eni sami uri

Neki Amerikanec, ali bolj točno, Kanadčan, je sklenil preračunati, kaj se vse zgodi na svetu v eni sami uri. To je za nekatere stvari tudi preračunal, in o teh njegovih računih lahko verjamemo, da so natančni, ali vsaj približno točni. Med drugim je ta Kanadčan izračunal, da v eni sami uri umre na svetu 4600 ljudi, rojenih pa je okoli 5000 otrok. Po tem računu se prebivalstvo na zemlji pomnoži na leto približno za 3,5 milijona. V istem času se pregreši 198.000 ljudi proti paragrafom, 172.000 ljudi pa pride v eni uri pred sodišče. Vse tiskarne na svetu izdajo v eni uri 1.700.000 časopisov. Izdelanih je v tem času kar 57 km novih filmov. Tovarne izdelajo 7500 novih avtomobilov. Izdanih je v borih 60 minutah 1250 pism in dopisnic ter 115.000 brzojavk. Lovci iz vsega sveta ustrelje v eni uri 35.000 divjih živali.

Kamele neprosto voljni kadijci

Spet ena, si boste mislili, ko boste tu brali, da tudi kamele kade. Pa se nismo izmislili. Prav res kade, in še kako, čeprav ne prostovoljno. Arabci jih k temu prisilijo zato, da bi jih lažje ukrotili, če so preveč divje. Tobak jim menda celo ugaja. Takole naredi ti iznajdljivi Arabci: skozi prikladno deščico zvrtajo luknjo, prav tolikšno, da vanjo ravno gre cigareta. Cigareto prižgo in deščico vtaknejo kameli povprek v gobec. Kamela s tem ko globoko sople, vleče cigareto in jo vso do kraja pokadi, pri tem pa postane, ker tobaka vendar ni navajena, čisto omamljena. Ko se je dovolj najedla »sladke traviče«, pravi, da ni več strahu, da bi spet podivjala.

Slovenski prosvetni dom v Ljubljani naša narodna dolžnost!

Norman Raily Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA

ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Zamišljeno je gledal predse kralj Rihard z Levjim ercem.

Zdelo se je, da išče pravi ključ za rešitev tega tako važnega in koščljivega vprašanja.

Pa tudi Robin Hood je strmel predse kakor ne bi bil prisoten. Napeto je razmišljal. Rešitev za rešitvijo mu je prihajala na misel, pa je eno za drugo zavračal. V glavi so se mu porajali vedno novi načrti, pa že po kratkem premisleku se mu je slednji od njih zdel aboten, pomankljiv, neučinkovit in pogosto tudi docela neizvedljiv. Z nobenim ni bil prav zadovoljen, zato je nemirno razmišljal in tehtal nove možnosti, ki bi vprašanju morda utegnile pomagati do uspešne, izvedljive in zadovoljive rešitve.

Uporniki so tiho stali na svojih mestih. Nihče si ni upal erhniti niti besedice. Stali so in napeto opazovali kralja Riharda z Levjim ercem ter svojo vodjo Robina Hooda. Trdno so pričakovali, da bo eden od njiju našel pravi izhod iz te težke zadrege.

Dolgo sta molčala in gledala predse. V tej tišini se je slišal tudi najneznatnejši glas, ki se je bil porodil tudi kje daleč v nočnih sherwoodskih gozdovih.

Končno pa se je Robin Hood kot prvi nenadoma zganil in predramil iz svoje težke zamišljenosti ter zaskrblosti. Njegove misli so bile — kakor

Nove angleške bombe za pomorska letala

»Dokler delam, je vse dobro, gospod zdravnik. Ko pa pridem domov, me popade omotica in imam občutek, da bom padel.«
»Kaj pa ste po poklicu?«
»Krovec.«

Gospa da beraču dinar in reče: »Sedaj me pa ne nadlegujte več, če ne, bom poklicala moža.«
»Aha, saj ga poznam. To je tisti majhen mož, ki mi je večkrat rekel, naj grem, sicer bo takoj poklical ženo.«

Kakor bo sveča pokazala, tako mu bo pa me

Dostikrat imajo starši precej težav, preden se odločijo, kakšno ime bo pri krstu dobil njihov novorojenček. Včasih, ko so imeli otroci še bolj domača imena, je bilo lažje: treba je bilo le pogledati na koledar, katerega svetnika god je bil tisti dan, pa je bilo že odločeno, kako bo ime novorojenčku. Danes pa je mnogo težje, ko so ti presneti koledarji tako starokopitni in se kar nočejo spremeniti. Vedno ista, kmečka imena, si misli marsikatera mestna mamica. Za Janeza pa našega fantka že ne bomo klicali, če je prav danes na koledarju sv. Janez, si misli ta ali ona. In tako se ti res ne posreči kar tako hitro, da bi uganil, kdaj ima kdo tvojih prijateljev ali znancev god, ker po koledarju zaman brskáš, da bi našel njegovo ime.

Glede izbiranja imen za novorojenčke pa so Egipčani vse drugače iznajdljivi. Nimajo nobenih nepotrebnih skrbi pri tem, na drugi strani pa se tudi ne boje, da bi se s tem ali onim imenom, ki bi ga dobil njihov novorojenček, komu zamerili. Kadar je pri Egipčanih krst, si starši zbero za svojega otroka kar tri imena, jih napišejo vsakega na svoj listek in listke položijo vsakega k svoji sveči. Vse te tri sveče morajo biti na videz čisto enake. Potem jih prižgo in novorojenček dobi tisto ime, katero je imela sveča, ki je gorela najdlje.

Eva Curie, hčerka slovite francoske učenjakinje, ki je s svojim možem odkrila radium. O svoji materi je napisala tudi izčrpen življenjski opis. Zdaj se mudi v Ameriki, kamor je odšla, da obišče novo-orško razstavo in razstavo v San Francisku. Imela bo pri tej priliki tudi nekaj predavanj, v katerih bo govorila o svojih starih izumiteljih in o radiumu.

Napoleonov dvojniki je umrl

Sir Edmond Daris, »zlati magnat« je pred kratkim umrl v Londonu v 76. letu starosti, kmalu potem, ko je obhajal svojo zlato poroko. Ta mož je bil izredno podoben Napoleonu. Prav posebno veselje je imel do družtev. Bil je član kakih petdesetih društev, predsednik pa kakih dvajsetih.

Med svojim prostim časom se je bavil s slikarstvom in je bil zelo velik častilec te panoge umetnosti. Zlasti pa je bil navdušen za francosko slikarstvo. Ker za denar ni bil v zadregi, je pokupil mnogo del pomembnejših francoskih slikarjev in tako si je napravil celo zalogo. Ta svoj zaklad je hranil v gradu Chilharn in ga je pokazal samo svojim znancom.

Lansko leto aprila meseca so ga okradli: odnesli so mu pet slik, ki so bile neprecenljive vrednosti. Dve slike so kmalu našli. Za ostale tri slike pa je obljubil 8000 funtov nagrade, kdor bi jih našel. Pa tudi sicer je bil dober človek. Precejšen kos svojega posestva je dal na razpolago judovskim otrokom, ki so pribežali iz Nemčije.

Njegove oporoke še niso odprli, vendar pa pričakujejo, da se je v njej spomnil tudi francoske umetnosti, katere oboževatelj je bil.

Dva nekronana kralja, ki se lahko smejeta: H. M. Warner in J. L. Warner, lastnika ene največjih ameriških filmskih družb si čestitata k nagradam, ki so jih pred kratkim prejeli filmi njunega podjetja. Režiserji, igralci in tehniki pri družbi Warner Bros so dobili tretjino vseh letošnjih filmskih nagrad za dela kakor »Robin Hood«, »Usoda žene«, »Angeli z umazanimi obrazi«, Juarez in Maksimilijan, »Poslednja zapoved itd.

Programi Radio Ljubljana

Petek, 24. marca: 11 Šolska ura: Velika noč naših pomorščakov (g. V. Pirnat) — 12 Iz domačih krajev (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanske koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Ženska ura: Ključ časa sodobni ženi (gđ. Anica Lebar) — 18.20 M. Ravel: Koncert za klavir in orkester (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. S. Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Beseda k prazniku (g. F. S. Finžgar) — 20 Valčki (plošče) — 20.30 Koncert. Poje gđ. Sonja Ivančič, igra Rad. orkester — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Sobota, 25. marca: 9 Napovedi, poročila — 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz franc. cerkve — 10.30 Verski govor (g. dr. C. Potočnik) — 10.45 Plošče — 11 Koncert godbe 40. pp. Triglavskega, dirigent viš. kap. g. Ferdo Herzog — 12.30 Koncert opernih spevov. Poje tenorist g. Ivan Rueh, igra Radijski orkester — 13 Napovedi, poročila — 13.20 Nadaljevanje koncerta opernih spevov — 14 Otroška ura (gđ. Slavica Vencajz) — 17 Kmet. ura: Naše kmetijstvo in produktivne zadruge (g. dr. J. Basaj) — 17.30 Domači koncert Radijskega orkestra — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Nove smeri v slovenski glasbeni umetnosti (dr. Dragotin Cvetko) — 19.50 Plošče — 20 O zunanji politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Vesel večer s Fedom Plešičem (Kleinmayrjem). Rokopis pripravil Niko Kuret, izvajajo čl. rad. igr. druž., sodelujejo Fantje na vasi. Vodi inž. I. Pengov. — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Duet ceter (g. E. Mezgitelj in M. Hebein).

Nedelja, 26. marca: 8 Radijski šermel — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 9.45 Verski govor (g. dr. K. Tominec) — 10 Koračnice (plošče) — 10.30 Koncert Radijskega orkestra — 12 Nastop pevskega zbora Delavskega glasbenega društva — 13 Napovedi — 13.20 Citraški dueti I. Kosi — V. Skok, vmes plošče. (Oddaja prekinjena od 14.30 do 17) — 17 Kmet. ura: Spomladno zatiranje škodljivcev in boleznih na sadnem drevju (g. Franc Kafol) — 17.30 Dvajska godba »Zarja«: vmes plošče — 19 Napovedi, poročila. Prostovoljno bolničarje in njihove vloge v vojni in miru. (Svetozar Tomić, Belgrad) — Nacionalna ura — 19.30 Violeški koncert prof. I. Slaisa, pri klavirju g. Ruža Sinisa — 20.30 Veseli zvoki, igra Radijski orkester — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Samospevi gđ. Marije Tiran, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. Konec ob 23.

Drugi programi

Petek, 24. marca: Belgrad: 20 Igra — 21 Prenos — 22.15 Plesna gl. — Zagreb: 20 Zbor — 20.30 Papandopolove skladbe — 21.30 Mandoline — 22.20 Plesna glasba — Sofija: 19 Wagnerjeva opera »Tristan in Izolda« — Varšava: 19.05 Zab. gl. — 21.15 Simf. konc. — Budimpešta: 20.10 Konc. prenos — 22.10 Jazz — 23 Vojaška godba. — Trst-Milan: 17 Prenos s akademije sv. Cecilije — 21 Spevo igr. — Rim-Bar: 21 Simf. konc. — Florencia: 20.30 Verdijeva opera »Trubadur« — Dunaj: 20.10 Simf. koncert. — Königsberg: 20.10 Večer zabavne glasbe. — Bratislava: 20.10 Opereta »Nadpaznik«. — Lipsko: 20.10 Ruska gl. — Köln: 20.10 Vojaški večer. — Stuttgart: 21.10 Simf. koncert. — Beromünster: 21 Nar. pesmi. — Strasbourg: 20.15 Opera.

ter krenili na pot. Hodili so molče, niti najmanjšega glasu ni dala od sebe ta nadsveto previdno se premikajoča vojska. Na čelu sta drug ob drugem hodila Robin Hood in kralj Rihard z Levjim ercem.

Tiho, brez najneznatnejšega šuma se je premikala ta uporniška četa skozi temni gozd.

Tudi v popolni temi je vsak član te vojske lahko hodil kakor v temi poherwoodskem gozdu, saj je vsakdo poznal slednji kamen v tem gozdu in vedel za vsako korenino, ki se je razprezala čez stezo. Varno se jima je izognil, tudi če jih ni videl. Vsak je vedel, kam mora tu in tam stopiti, kje se je treba ogniti. Le kam hiti ta mračna in molčeča četa upornikov?

Kam jo vodita njen hrabri in modri poveljnik Robin Hood ter priljubljeni kralj Rihard z Levjim ercem?

To je skrivnost, za katero vedo in ki jo poznajo le mračni, molčeči bojevnik, skrivnost, ki ji je prišluškovala tudi gluhča noč, skrivnost, ki je shranjena v teh ljudeh kakor bi bila pokopana in zaprta v grobu. Nobena sila ne bi mogla prisiliti teh ljudi, da bi jo izdali, nobena sila ne bi mogla teh tesno stisnjenih ustnic prisiliti k izpovedi.

Ta čudni epredvoj je bil namenjen proti Nottinghamu.

Ob jutranjem evitu je uporniška četa že prišla do krašnih dvorcev, v katerih je staloval zaupnik princa Ivana brez dežele, škof iz Black Cannona, ki naj bi ta dan kronal svojega mogočnega zaščitnika za kralja Angleške, na prestol njegovega brata, kralja Riharda z Levjim ercem.

bomo pridobili za naše načrte s sila...

In po mojih mislih pri tem tudi ne bomo našli na velike ovire... To stvar bomo uredili povsem preprosto in brez ovir... Čim bo škof iz Black Cannona začutil, kakšne dokaze imamo v rokah, bo takoj pristal na naš predlog in to brez vsakršnega, tudi najmanjšanjega upiranja.

Uporniki so željno poslušali besede svojega poglavarja. Zdele so se jim kakor razodetje.

Več so se spogledali, nihče pa ni znil niti besedice. Jasno jim je bilo, da je bil Robin Hood dobil pravilno in močno rešitev in da jim bo svoj načrt razložil še podrobneje. Vedeli so, da sta v Robinov novem načrtu skrita življenje in smrt, rešitev in propad. Če spodleti, potem je vse njihovo delo končano!

Vsa njihova borba bi bila zaman, njihov upor bi žalostno končal, krivica bi slavila popolno zmagovalstvo nad pravico...

Toda ne, jutri bo vroč dan, jutri bo napočil končno težko pričakovani, toliko zaželeni dan zadnje odločitve. Vse bodo vrgli na eno kocko, uspeh ali propad, življenje in smrt! Borili se bodo za kralja Riharda z Levjim ercem, za svojega pogumnega poglavarja Robina Hooda, za njegovo izvoljeno lady Marian — in sami zase, za svoje družine, za svoje žene in otroke, za svoj ubogi, zatiran saksonski narod, da bo spet dočkal lepših, svobodnejših dni in ere, ki si je takoj želi!

Noč je postajala vse gostejša in tišja, mrzlo je postalo.

Zakurili so velike ognje, njihovi voditelji pa so se s kraljem Rihardom in

Robinom Hoodom še dolgo v noč pogovarjali o vseh podrobnostih Robinovega zvigata in pogumnega načrta...

Končno so zaspali vsi, tudi Robin Hood.

Le kralj Rihard z Levjim ercem je, preden se je tudi on vdal spancu, še dolgo gledal v ugašajočo žerjavo in razmišljal.

Ena sama misel ga je vezala: Jutri, jutri!...

X.

Dan kronanja.

Ze davno preden je noč sploh utegnila slutiti, da jo bo zamenjala jutranja zarja, ki jo bo nasledil vroč in lep poletni dan, so vstali uporniki in začeli z zadnjimi posvetovanji in pripravi.

Treba je bilo ravnati naglo, kajti čas vselej takrat, kadar gre za velike dogodke in važna dejanja, vse prehitro beži. Prav narobe pa se človeku godi takrat, kadar človek preživlja kaj slabega in se nadeja izboljšanja. Takrat pa predstavlja slednja sekunda celo večnost. Kadar pa se človek pripravlja na važna dejanja, ki je hkratu morda še nevarno in odločilno, tedaj pa se mu zazdi, da vsaka ura ne predstavlja po dolžini svojega trajanja ničesar drugega kot kratko sekundo. Kako čudna stvar je res pojmovanje časa!

Čudna reč je človeška duša. Nikdar ne odgovarja na vse pojave enako, tudi če se ti pojavi dejansko razvijajo po nekih stanovnih, nespremenljivih zakonih in pravilih ter se časovno niti ure ne ekrajsujejo in tudi sekunde se ne podaljšujejo v večnost.

V globoki nočni tišini, v sencih in v temi so zarotniki že davno pogasili ognje